

Europeiska regionala utvecklingsfonden investerar i tillväxt och sysselsättning i hela Sverige

Under perioden 2014–2020 investerar Europeiska regionala utvecklingsfonden drygt 1 miljard kronor för tillväxt och sysselsättning i Nationella regionalfondsprogrammet. Programmet omfattar hela Sverige. Denna skrift ger en överblick av investeringsprioriteringarna i programmet. Detaljerad information finns på eu.tillvaxtverket.se

Europeiska regionala utvecklingsfonden investerar i tillväxt och sysselsättning i hela Sverige

Under perioden 2014–2020 investerar Europeiska regionala utvecklingsfonden drygt 1 miljard kronor för tillväxt och sysselsättning i det Nationella regionalfondsprogrammet. Programmet omfattar hela Sverige.

Det Nationella regionalfondsprogrammet bygger på Europa 2020-strategin för en smart, hållbar och inkluderande tillväxt. Programmets syfte är att tillföra mervärde till det regionala tillväxtarbetet, genom att komplettera de insatser som genomförs i de åtta regionala strukturfondsprogrammen. Programmet ska identifiera och möjliggöra synergieffekter mellan regional, nationell och europeisk nivå.

Programmet omfattas av tre insatsområden, som i sin tur delas in i fem investeringsprioriteringar, med var sitt särskilt uppsatt mål. Detta dokument redogör för programmets indelning i investeringsprioriteringar.

Det Nationella regionalfondsprogrammet godkändes av kommissionen den 15 december 2014. Förvaltande myndighet för programets genomförande är Tillväxtverket.

Förutsättningar för tillgängliggörande av medel

Bemyndiganderam

I regeringens budget proposition fastställs förvaltande myndighets bemyndiganderam och anslagstilldelning. Bemyndiganderamen är den summa pengar som förvaltandemyndighet kan fatta beslut för per år och anslaget den summa som förvaltande myndighet kan betala ut till stödmottagare.

Resultatramverk

För att säkerställa ett effektivt genomförande i alla operativa program inom unionen har kommissionen fastställt ett så kallat resultatramverk. Det innebär att 5-7 % av medlen i programmets budget har avsatts i en resultatreserv som kommissionen inte betalar ut om inte programmet nått vissa i programmet uppsatta milstolpar senast 2018.

Resultatreserven för det nationella regionalfondsprogrammet är totalt 134 MKR.

Milstolparna per investeringsprioritering visas i tabellen på nästa sida.

Budget

Programmet har för åren 2014–2020 1 118 MSEK från Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF). Medfinansieringsnivån ligger på 50% vilket innebär att minst 50% nationell medfinansiering behövs.

Insatsområde/ Tema	Investeringsprioritering	M SEK	Medfi	Totalt	Resultat-ramverk/ EU
I.O 1. Tema 1	1.a European Spallation Source-ESS	194	194	388	24
I.O 1. Tema 1	1.b Innovation	34	34	69	4
I.O 2. Tema 3	3.d Holding Fond	194	194	388	24
I.O 3. Tema 4	4.b Energieffektivisering	325	325	651	41
I.O 3. Tema 4	4.f Grön Fond	325	325	651	41
I.O 4. TA	Technical Assistans (TA)	45	45	89	0
		1118	1118	2236	134

Urvalskriterier i det Nationella regionalfondsprogrammet

Bakgrund

Urvalskriterier används vid bedömning av projekt för att bedöma projektets kvalitet och för att säkerställa att insatserna bidrar till att uppfylla de uppställda målen för det nationella regionalfondsprogrammet. Projektets överensstämmelse med urvalskriterierna ska vara vägledande vid val av projekt för finansiering. Det är förvaltande myndighets uppgift att pröva i vilken utsträckning varje enskilt projekt ryms inom ramen för programmet. I denna prövning ingår bedömning av urvalskriterier.

Förvaltande myndighets roll i detta avseende framgår av 8-9 §§ förordning (2014:1383) om förvaltning av EU:s strukturfonder. Övervakningskommitténs roll är att granska och godkänna urvalskriterierna, vilket framgår av art 110.2 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr (1303/2013).

Urvalskriterier och principer för urval

För varje investeringsprioritering i programmet, finns också principer för urval. Förvaltande myndighet bedömer hur varje enskilt projekt bidrar till programmets måluppfyllelse och förväntade resultat och prövar om det enskilda projektet ryms inom ramen för programmet. I denna prövning ingår bedömning av principerna för urval.

Urvalskriterier och principer för urval kompletterar varandra, genom att de tillsammans säkerställer att de projekt som beviljas stöd bidrar till att uppfylla programmets mål. Förvaltande myndighet bedömer om varje enskilt projekt uppfyller kraven för såväl urvalskriterier och principer för urval och endast de projekt som bedöms uppfylla kraven kan erhålla ett positivt beslut om stöd från förvaltande myndighet.

Urvalskriterier för det nationella regionalfondsprogrammet

Horisontella urvalskriterier gäller för alla investeringsprioriteringar

De horisontella kriterierna hållbar utveckling, lika möjligheter och icke-diskriminering samt jämställdhet mellan män och kvinnor ska beaktas i såväl planering som genomförande och uppföljning av projekt. Varje projekt bedöms utifrån i vilken utsträckning de horisontella kriterierna används som ett verktyg för att nå projektets mål och resultat. Bedömningskriterierna beskrivs utförligt i det operativa programmet och utgår från tre angivna punktsatser, vilka är desamma som anges nedan. Bedömningen görs utifrån en tregradig skala som lyder ”används aktivt som ett verktyg för att nå projektets mål och resultat”, ”används delvis för att nå projektets mål och resultat” eller ”används inte för att nå projektets mål och resultat”.

- I projektets bakgrunds- och projektbeskrivning finns en redogörelse för hur det horisontella kriteriet används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål
- Projektets aktiviteter och kostnader visar tydligt hur det horisontella kriteriet ska användas som verktyg i genomförandet.
- I uppföljningen av projektet planerar projektägaren att visa hur det horisontella kriteriet använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts.

De urvalskriterier som anges under varje investeringsprioritering föreslås vara obligatoriska i varje enskilt projekt.

Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation

Investeringsprioritering 1a:

Att förbättra forsknings- och innovations-infrastrukturen och kapaciteten att utveckla spetskompetens inom forskning och innovation, samt främja kompetenscentrum, särskilt sådana som är av europeiskt intresse.

Det särskilda målets id-nummer: 1

Det särskilda målets rubrik:

Inom instrumenten Accelerator och Scientific, etablera en multidisciplinär forsknings-infrastruktur som attraherar internationella forskare, företag och myndigheter.

Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd:

Tillgången till starka forskningsmiljöer och forskningsinfrastrukturer är av stor vikt för att öka Sveriges attraktionskraft och bidra till smart, hållbar tillväxt. Kunskapsbaserade ekonomier visar tendenser till koncentration där resurserna i form av vetenskap, teknologi, humankapital och entreprenörskap koncentreras till regionala noder.

I syfte att skapa en sådan nod där vetenskap, teknologi, humankapital och entreprenörskap koncentreras, kommer investeringsprioritering 1 i det nationella regionalfondsprogrammet, att inriktas på att stödja uppbyggnaden av forskningsinfrastrukturen European Spallation Source (ESS). 85 procent av medlen inom insatsområde 1 ska ligga på denna investeringsprioritering.

ESS kommer bli världens mest kraftfulla neutronkälla och är en av de största forskningsinfrastrukturprojekt som byggs i dag. ESS finns sedan länge på den s.k. ESFRI-listan, som redovisar vilka forskningsinfrastrukturer som är mest angelägna att bygga i Europa.

ESS kommer att vara ungefär 30 gånger så kraftfull som dagens ledande anläggningar, vilket kommer att möjliggöra för forskare från hela Europa och även tredje land, att utveckla sina projekt inom många olika områden som t.ex. livsvetenskap, energi, miljöteknik och fysik. Detta i sin tur kommer att leda till högt framstående forskning och internationellt attraktiva forskningsresultat.

ESS kommer att bidra till internationell attraktivitet i regionala innovationsmiljöer och attrahera forskare från hela världen. Detta kommer att bidra till fler forskare i Sverige och en dynamisk näringslivsutveckling på regional liksom nationell nivå. ESS-projektet innebär därmed smart specialisering såväl för regionen, som för Sverige som nation.

Milstolpar för resultatramverket – ESS

I.O	Indikator/steg	Mätenhet	Milstolpe 2018	SEK	Slutmål 2023	SEK
1	Utgifter	EURO	5 444 380	45 678 348	54 443 802	456 783 499
	Utgifter – 1a ESS	EURO	4 627 723	38 826 596	46 277 232	388 265 974
1	1a-ESS. Antal instrument i en multidisciplinär forskningsinfrastruktur baserat på projekt som finansierats	Antal	2		2	
1	1a-ESS. Färdigställande av instrument i en multidisciplinär forskningsinfrastruktur	Antal	0		2	

Resultatindikatorer – ESS

Investeringsprioritering	Resultatindikator	Utgångsvärd	Målvärde 2023
1a – ESS	Antal Etablering av forskningsinfrastruktur av nationell karaktär som är riksdagsbeslutade	2 (2013)	3
	Forskare som arbetar på ESS anläggningen i Sverige	70 (2014)	150

Aktivitetsindikatorer – ESS

Investerings prioritering	Indikator	Målvärde 2023
1a – ESS	Antal forskare som arbetar vid anläggningar med förbättrad forskningsinfrastruktur	50
	Antal färdigställande av instrument i en multidisciplinär forskningsinfrastruktur	2

Beskrivning av typ av åtgärder:

ESS är en multidisciplinär forskningsanläggning, ett centrum för forskning och innovation inom t.ex. materialvetenskap, livsvetenskaper och energi- och miljöforskning. Det är en nod med internationella samarbetspartners, som utgör en unik möjlighet för Sverige att kraftsamla kring ett specifikt område. ESS kommer att konstrueras i olika delar, där de första delarna förväntas vara färdiga 2019. ESS kommer att leda till utveckling av spetskompetens och bli ett kompetenscentrum av stort europeiskt intresse. Noden ligger geografiskt i Skåne, men kommer att verka för hållbar tillväxt i hela landet. Samverkan mellan företag, forskare, universitet och högskolor, samt andra offentliga aktörer, kommer både att bedrivas inom regionen, men också mellan regioner i hela Sverige.

ESS-anläggningen är en viktig infrastruktur för både forskning och innovation och bidrar till Sveriges attraktionskraft. Forskningsinfrastrukturer är en central komponent för att skapa förutsättningar för en intellektuell och kreativ miljö, med tillgång till de mest avancerade verktygen och

metoderna som ger förutsättning för den mest innovativa och högkvalitativa forskningen. Detta möjliggör tvärvetenskapliga förhållningssätt och en snabbare utveckling av olika värdekedjor.

ESS ska, göra det lättare för företag och forskare att komma åt kunskaper och faciliteter som normalt är stängda, bidra till att nya företag bildas samt locka till sig samarbete med existerande företag, vilket i sin tur ska bidra till innovation och teknisk utveckling, genom utveckling av nya varor och tjänster. ESS kommer att erbjuda en plats för samverkan mellan näringslivet och andra aktörer, med andra regioner och inkludera internationella partners bidrar till fler strategiska partnerskap, värdeskapande möten, utvecklade produkter och tjänster och locka till sig utländska FoU-företag, som i sin tur ska öka andelen privata FoU-investeringar i Sverige.

De horisontella kriterierna för hållbarhet såsom jämställdhet, mångfald, integration och miljö är grundläggande när det gäller etablerande och tillgängliggörande av forskningsinfrastruktur.

De aktiviteter som kommer att stödjas inom investeringsprioriteringen är kopplade till instrumenten Accelerator och Scientific. Dessa instrument är viktiga för att näringslivet ska kunna få ett stort utbyte av anläggningen, vilket i sin tur kommer att leda till att näringslivet växer och fler arbetstillfällen skapas.

Investeringen på ESS består i att bygga upp infrastrukturen kring ESS, som består av instrumenten, men också av samverkansprojekt inom dessa instrument, där detektorerna och FREIA är exempel. Genom dessa samverkansprojekt involveras hela Sveriges forskarsamhälle, så att de kan dra nytta av hela investeringen.

När det gäller samverkansprojekt med koppling till instrumentet Accelerator på ESS, finns Uppsala universitet och dess Ångströmlaboratorium. De har en storskalig anläggning som heter FREIA där nya accelerators och instrument för forskning inom området etableras. FREIA är uppbyggt i olika steg och är en nyckelanläggning för att utveckla laserteknologi och protonacceleratorer. Projektet har stor påverkan på Sveriges och Europas möjligheter inom detta område och kommer i sin tur att driva på innovation inom forskning och industri inom detta område. Teknologin är inte bara viktig för att kunna förse acceleratorprojekt med utrustning, den skapar också viktiga möjligheter i sektorer som finns i nära anslutning till detta, exempelvis inom transport, flyg, radar och kommunikation.

Inom instrumentet Scientific planerar ESS att bygga detektorer men ett akut behov av en ersättningsteknologi finns, något som andra faciliteter inom samma område har. Detektorteknologin är viktig för applikationer inom transport och säkerhet. För att möta detta behov av ersättningsteknologi, byggs en ny produktionsanläggning i Linköping så att alla experter samlas inom detta område på ett ställe. Denna anläggning, som är ett samverkansprojekt inom instrumentet, kommer att kunna förse ESS med det som de behöver fram till 2020 och kommer att ge Sverige och Europa en fördel inom detta strategiska område.

Exempel på de aktiviteter som kommer att stödjas inom investeringsprioriteringen är satsningar:

- att bygga och etablera delar av ESS forskningsinfrastruktur,
- att etablera laboratorier för livsvetenskap kondenserad materia (SCM),
- att etablera faciliteter för teknik och andra forskningsområden,
- utveckla samverkan med Lunds universitet. Exempel på samverkansaktiviteter är utveckling av ett RF-system och en testanläggning för denna och
- framtagning av prototyper som kan testas inom näringslivet. Kommer att säkerställa den vetenskapliga rapporteringen för att möjliggöra en process
- där alla tekniska krav möts. I denna process kan näringslivets krav och behov också speglas för att säkerställa deras behov.
- utveckla samverkan med Uppsala universitet. Exempel på samverkansaktiviteter är uppbyggnad av en testanläggning- FREIA

Inom Horisont 2020 planeras för program som stöder framtagande av forskningsinfrastruktur. ESS, som är en del av ESFRI-listan (dvs. strategiskt forum för att behandla frågor kring gemensam forskningsinfrastruktur), planerar för att vara en del av samarbeten inom olika projekt inom ramen för denna satsning, inte minst i den som riktar sig till kluster för olika tematiska områden. Det finns också potential för ESS att vara med i andra utlysningar inom ramen för Horisont 2020, som exempelvis de utlysningar som riktar sig till integrerande aktiviteter där nätverk byggs upp inom ett antal områden, och inom innovationsinitiativ där utveckling av innovativa lösningar för instrumentation kommer att stöttas.

Huvudsakliga målgrupper för insatserna är företag, forskare, universitet och högskolor samt andra offentliga aktörer.

Stödmottagare för investeringsprioriteten är ESS i form av ERIC-konsortium.

Ett Eric-konsortium är en juridisk person vars rättsliga ställning regleras av förordningen (EG) nr 723/2009 av den 25 juni 2009 om gemenskapens rättsliga ram för ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur.

Vägledande principer för projekturval

- Projektets/Projektens strävan efter att vara världsledande och erbjuda en infrastruktur för forskning av hög vetenskaplig kvalitet.
- Projektets/Projektens bidrag till Sveriges attraktionskraft både för forskning och näringsliv.
- Projektets/Projektens bidrag till att uppnå de förväntade tillväxteffekterna av ESS på regional liksom nationell nivå och även sträva efter hållbarhet och innovationskraft.
- Projektets/Projektens bidrag till de horisontella kriterierna.
- Projektets/Projektens bidrag till EU:s strategi för Östersjöregionen.

Urvalskriterier

- **Europeisk ledande nod**
Projektet bidrar till att skapa en europeisk ledande nod genom uppbyggnad av forskningsinfrastruktur European Spallation Source (ESS)
- **Organisatorisk kapacitet**
Stödmottagaren har organisatorisk kapacitet och erfarenhet av att styra, leda, genomföra och följa upp projektet på en rättsäker och ekonomiskt stabil grund

Investeringsprioritering 1b:

Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål.

Det särskilda målets id-nummer: 1

Det särskilda målets rubrik:

Ökad samverkan har uppnåtts mellan FoI-aktörer och FoI-konstellationer i olika regioner

Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd:

För att Sverige ska kunna vara internationellt konkurrenskraftigt bör Sverige, inom ramen för det nationella regionalfondsprogrammet, nationellt kraftsamla på våra styrkeområden och stärka dessa genom ny kunskap och kompetens. Morgondagens innovationer kommer i betydande utsträckning att uppstå där olika erfarenheter och drivkrafter möts i gränsöverskridande samarbeten mellan såväl regioner och nationer som sektorer. Denna samverkan ska ske mellan konstellationer i olika regioner, såsom kluster, science parks eller andra miljöer och nätverk. Genom samverkan inkluderas små och stora företag, offentliga verksamheter, universitet och högskolor, forskningsinstitut och andra organisationer i det regionala innovationssystemet såväl som aktörer och konstellationer i olika regioner. En viktig förutsättning för att forskning ska leda till produkter och tjänster på marknaden är ett engagemang från det privata näringslivet.

I de åtta regionala strukturfondsprogram finns nu liksom i tidigare period möjlighet till gränsöverskridande projekt mellan regioner och programområden. Under programperioden 2007–2013 genomfördes dock färre sådana projekt än förväntat. Därför ska insatser genomföras för att stimulera gränsöverskridande samverkan både regionalt, transnationellt och mellan sektorer kring områden som utgör svenska styrkeområden. De konstellationer som kan vara aktuella för finansiering i inves-

teringsprioriteringen ska vara nationellt och regionalt kända. Syftet är att genom denna samverkan skapa förnyelse och därigenom mervärde åt redan pågående satsningar.

Programmet ska skapa mervärde åt befintliga satsningar, gärna genom tvärssektoriell ökad samverkan över regionala och nationella gränser.

Enskilda regioner bör utgå från innovationspotentialen i sina specifika styrkeområden och med denna som bas, samverka med aktörer i andra regioner med kompletterande och ömsesidigt förstärkande styrkeområden. Samverkansprojekt som adresserar samhällsutmaningar och tillvaratar de möjligheter som skapas på miljödrivna marknader ska utvecklas. Ett grundläggande krav är att projekten ska adressera svenska styrkeområden med stor innovations- och förnyelsepotential och deras långsiktiga förmåga att hävda sig på globala marknader. Ett ytterligare mål är att kunna samverka med internationella aktörer inom ramen för Horisont 2020. Därmed kommer insatserna syfta till att både stimulera regionalt gränsöverskridande samverkansprojekt och att sträva efter excellens. Ett sätt att uppnå detta är att förstärka satsningar som är nationellt prioriterade, exempelvis genom nationella program, med bas i de regionala styrkeområden som finns idag och den förnyelse och omvandling som sker, framför allt av traditionella branscher.

15 % av medlen under insatsområde 1 får gå till denna investeringsprioritet.

För att samverkan ska bidra till förändring samt kommersialisering och tillväxt i samhället är näringslivets engagemang och medverkan mycket viktig. Detta avses mätas, dels genom ökad privat medfinansiering samt det specifika målet för investeringsprioriteten: Ökad samverkan har uppnåtts mellan FoI-aktörer och FoI-konstellationer i olika regioner.

Det långsiktiga målet är att skapa internationellt konkurrenskraftiga satsningar, inte bara i Sverige utan också i Europa samt skapa förberedelse för internationell samverkan och forskningsprojekt.

Milstolpar för resultatramverket Innovation

1.0	Indikator/steg	Mätenhet	Milstolpe 2018	SEK	Slutmål 2023	SEK
	Utgifter – 1b Innovation	EURO	81 657	685 102	8 166 570	68 517 525

Resultatindikatorer Innovation

Investeringsprioritering	Resultatindikator	Utgångsvärde 2010	Målvärde 2023
1b – Innovation	Andel företag (10–249 anställda) som samarbetar i sin innovationsverksamhet	40,79	43

Aktivitetsindikatorer Innovation

Investerings prioritering	Indikator	Målvärde 2023
1b- Innovation	Antal företag som får stöd	70
	Antal företag som samarbetar med forskningsinstitutioner	70
	Privat investering som matchar offentligt stöd till innovations- eller FoU-projekt	5 034 000

Beskrivning av typ av åtgärder

Fokus kommer att ligga på aktiviteter som innebär att företag i större utsträckning kan tillvarata tillämpad forskning för utveckling och kommersialisering av produkter samt uppnå en större innovationspotential. Detta ska ske dels genom åtgärder som främjar en starkare koppling mellan tillämpad forskning och produktutveckling, dels genom åtgärder som stimulerar regional och transnationell samverkan kring svenska styrkeområden. Aktiviteterna ska också svara mot de globala samhällsutmaningarna. För att svara mot dessa komplexa behov krävs oftast tematiska samarbeten mellan regioner. Samverkan ska på sikt leda till hållbar tillväxt – både regionalt och nationellt – genom en snabbare kommersialiseringsprocess, förnyelse och innovation. För att aktuella satsningar inom investeringsprioriteringen i regionalfonden ska ge önskat resultat måste satsningarna ha en förankring i nationella eller regionala program och insatser prioriteras för att skapa mervärde åt satsningar och strategier. Det nationella programmet kommer på detta sätt att bidra till att stödja länen i deras fortsatta arbete med smart specialisering, exempelvis genom att utveckla och stärka regionala utvecklings- och innovationsstrategier. De horisontella kriterierna för hållbarhet såsom jämställdhet, mångfald, integration och miljö är grundläggande för samtliga samverkansprojekt och dess aktörer.

Vilka styrkeområden som ska prioriteras är inte förutbestämt utan kan komma att förändras under programperioden. Varje projekt måste därför motivera hur de bidrar till att utveckla ett svenskt styrkeområde. Kopplingarna mellan aktörerna kan vara såväl sektoriella som tematiska. Särskilt kopplingen mellan olika kunskapsområden, branscher och kluster bör främjas. Projekten måste också på ett trovärdigt sätt förklara hur den aktuella samverkan leder till förnyelse och innovation. Särskilda vägledande principer för urval avseende miljödriven näringslivsutveckling möjliggör att samverkansprojekt, oavsett bransch, bidrar till en ökad energieffektivisering.

Det nationella programmet kommer även att bidra till att stödja länen i deras fortsatta arbete med smart specialisering, exempelvis genom att utveckla och stärka de regionala utvecklings- och innovationsstrategierna och dess genomförande, inklusive lärandemekanismer. Det nationella programmets stöd kan bestå av förbättring av läns eller länsöverskridande utvecklings- och innovationsstrategier, via samverkansprojekt som stärker entreprenöriella upptäckandeprocesser, utvecklande av styrkeområde samt kunskapshöjande och kapacitetsbyggande insatser, inklusive erfarenhetsutbyte regionalt och nationellt.

Inom ramen för investeringsprioriteringen kommer även transnationell samverkan att finansieras. Programmet ska stimulera aktörer som representerar svenska styrkeområden att samverka och länka till internationella aktörer inom relevanta områden, t.ex. inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. Samverkan avser primärt aktörer i länderna runt Östersjön^[2] och övriga Europa, men kan även involvera aktörer i andra delar av världen. De styrkeområden som adresseras ska vara globalt konkurrenskraftiga i sitt slag och bör också kunna mobilisera för ytterligare samverkan och finansiering inom ramen för Horisont 2020.

Följande är exempel på samverkansprojekt:

Forsknings – och innovationsprojekt

Komplexiteten i innovationsprocessen har ökat under de senaste åren. Den ömsesidiga kopplingen mellan innovation och den senaste vetenskapliga forskningen har under de senare decennierna blivit allt starkare. Innovation i öppna nätverk, ökat utländskt ägande, nya framväxande kunskapscentra i snabbväxande utvecklingsländer, förkortade ledtider mellan idé och marknad är bara några exempel på tendenser som ökat komplexiteten. Denna utveckling medför ett ökat behov av strukturer och incitament som stödjer, stimulerar och möjliggör samverkan och samspel mellan offentliga och näringslivsrelevanta FoU-systemen. I de fall företagens och offentlighetens investeringar i FoU har prioriteringar som samverkar och förstärker varandra skapar det bättre förutsättningar för en kraftfull bas för ett konkurrenskraftigt näringsliv, starka universitet och högskolor och en effektiv offentlig verksamhet.

FoI-satsningar måste alltså i än högre grad syfta till att säkra och utveckla tillgången till kompetens och kunskap inom områden relevanta för såväl näringsliv som offentlig verksamhet av hög internationell kvalitet. Detta direkta samarbete är en viktig förutsättning för kompetensförsörjning, kunskaps-utbyte, interaktivt lärande och problemformuleringsprocesser mellan företag, myndigheter, inkl. universitet, högskolor och institut.

Kraftsamling för att utveckla svenska styrkeområden handlar bland annat om att stora och små, starkare och mindre starka regionala forsknings- och innovationsnoder kopplar upp sig till liknande noder i andra regioner för att bli starkare och attraktivare på en global arena. En viktig del i detta är att stimulera länkar mellan regioner där kompetenser och kunskaper på olika sätt kan förstärka, komplettera och utveckla varandra.

Fokus ligger här på samverkan mellan konstellationer i olika regioner. Dessa konstellationer kan utgöras av kluster, science parks m.fl. så länge som forskning, näringsliv och offentlig sektor finns med. Samverkan ska leda till konkreta FoI-projekt som utvecklar svenska styrkeområden och leder till förnyelse och innovation. Jämställdhet, mångfald, integration och miljö ska beaktas i samtliga samverkansprojekt. De konstellationer som medverkar i samverkansprojekten ska ha en regional förankring t.ex. genom att vara en del i genomförandet av den regionala innovationsstrategin. För att få till en nationell kraftsamling är det också önskvärt att samarbeten mellan regioner med olika strukturella förutsättningar etableras. Erfarenheter och lärdomar från forsknings- och innovationsprojekt t.ex. demonstrationsanläggningar ska spridas.

Övriga samverkansprojekt

Programmet kan också exempelvis finansiera olika former av öppna arenor där innovationsprocesser tillgängliggörs för flera aktörer även utanför regionen. Dessa kan till exempel handla om ”öppen data”. Även innovationsupphandling som sker i samverkan mellan olika regioner kan bli aktuell om det bidrar till utveckling av svenska styrkeområden. Innovationsupphandling kan vara ett effektivt verktyg för att åstadkomma

utveckling och effektivisering inom olika sektorer. Det ger även möjligheter att både tillämpa och ta fram nya lösningar för att lösa problem och behov.

Internationell samverkan

För att ytterligare stärka svenska styrkeområden kommer programmet också kunna stödja internationell samverkan. En förutsättning är att samverkan mellan aktörer i olika regioner – runt ett svenskt styrkeområde - redan etablerats på hemmaplan. Ett viktigt mål för denna typ av projekt är göra svenska aktörer konkurrenskraftiga inom kommande utlysningar inom Horisont 2020. Samverkan avser primärt aktörer i länderna runt Östersjön[3] och övriga Europa, men kan även involvera aktörer i andra delar av världen.

Huvudsakliga målgrupper för programmet kan vara en regional aktör/konstellation som agerar koordinator för samverkansprojektet eller en organisation som förestår forsknings- och innovationsinfrastrukturer.

Typer av stödmottagare är universitet, högskolor och forskningsinstitut, offentliga organisationer, klusterorganisationer, Science Parks och andra typer av nätverk. Stödmottagaren ska vara en juridisk person.

Vägledande principer för projekturval

Inom investeringsprioritet 2 ska det nationella programmet sammanfattningsvis inriktas på att:

- Förstärka redan pågående nationella och regionala satsningar med ny kunskap och kompetens,
- stimulera gränsöverskridande samverkan mellan olika regioner och nationer, samt
- stödja projekt som bygger på svenska styrkeområdets vidareutveckling och förnyelse.

Följande utgör vägledande principer för projekturval avseende olika aktiviteter som stimulerar samverkan mellan aktörer för att mobilisera kring ett svenskt styrkeområde:

- Samverkan över regionala och nationella gränser i syfte att utveckla och förnya ett svenskt styrkeområde.
- Den sökande koalitionen representativitet, dvs. den sökande representerar ett svenskt styrkeområde och dess aktörer.
- Potential för framtida konkurrenskraft, förnyelse och utvecklingspotential i ett globalt perspektiv.
- Den föreslagna satsningen involverar forskning i offentlig och privat regi samt näringsliv och offentlig sektor.
- Företagens medverkan
- Globala samhällsutmaningarna ska beaktas
- Miljödriven näringslivsutveckling ska beaktas, oberoende av sektor eller bransch.

- Aktiviteter baseras på ett nationellt program, satsning eller aktivitet.
- Regional förankring finns i varje samverkansprojekt.
- Beakta en hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.
- Organisatorisk kapacitet, erfarenhet hos projektägaren och förankring hos samverkanspartners.
- Satsningar för att stärka internationalisering inom området för att bidra till genomförande av EU:s strategi för Östersjöregionen.

Urvalskriterier

- **Långsiktighet**
Projektet bidrar till att stödja en långsiktig utveckling i enlighet med programmets mål. Bedömningen av långsiktigheten görs utifrån hur stödmottagaren avser arbeta med spridning och implementering av projektets resultat och effekter.
- **Näringslivets medverkan**
Projektet involverar och skapar nytta och utvecklingsmöjligheter för näringslivet
- **Samverkan**
Projektet bidrar till ökad gränsöverskridande samverkan regionalt, regionalt-nationellt, transnationellt eller mellan sektorer.
- **Organisatorisk kapacitet**
Stödmottagaren har organisatorisk kapacitet och erfarenhet av att styra, leda, genomföra och följa upp projektet på en rättsäker och ekonomiskt stabil grund

Öka små och medelstora företags konkurrenskraft

Investeringsprioritering 3d:

Att stödja kapaciteten för SMF att växa på regionala, nationella och internationella marknader samt ägna sig åt innovationsprocesser

Det särskilda målets id-nummer: 1

Det särskilda målets rubrik:

Ökad volym investerat kapital (ERDF-medel undantaget) i små- och medelstora företag.

Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd:

Alla företag är unika och det är därför viktigt att ha en dynamisk marknad för riskkapital i tidig fas där också utbudssidan på riskkapitalmarknaden präglas av mångfald. Projekt som genomförts under programperioden 2007-2013 har bl.a. haft positiv inverkan på engagemanget från affärsänglar och även från vissa mindre Venture-Capital-fonder (VC-fonder). Såsom bl.a. framkommit i samband med arbetet med ex-anteutvärderingen rörande finansiella instrument har behovet av marknadskompletterande VC-insatser dock ökat. Antalet privata fonder inom segmentet fortsatt att minska. Intresset från institutionella investerare att investera i svenska VC-fonder har under den innevarande programperioden varit fortsatt avtagande, i huvudsak beroende på svag avkastning från dessa fonder. Det viktigaste motivet för att stöd till investeringar i tidig fas bör ges är att relationen mellan risk och avkastning är för dålig. Det råder ett marknadsmisslyckande för investeringar i tidig fas. Erfarenheter från andra länder visar att insatser för en väl fungerande privat VC-marknad bidrar till att fler tillväxtföretag får möjlighet att utvecklas.

Det särskilda målets id-nummer: 2

Det särskilda målets rubrik:

Ökat finansiellt engagemang från institutionella placerare genom att främja tillkomsten av fler privata investerare på venture-capitalmarknaden i Sverige

Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd:

För det nationella regionalfondsprogrammet är det av strategisk vikt att dra nytta av erfarenheter och slutsatser som kan dras av riskkapitalmarknadens utveckling under 2000-talet. Samtidigt som intresset att delta

som medfinansierare till offentliga investeringsfonder bland små privata medfinansierare, affärsänglar, förbättrats har de aktiva privata venture-capitalfonderna minskat sin aktivitet under hela 2000-talet. För ett långsiktigt hållbart system med kapitalförsörjning till små- och medelstora företag behövs också en vital venture-capitalmarknad med ett kritiskt antal privata VC-fonder.

Milstolpar för resultatramverk Holdingfond

I.O	Indikator/steg	Mätenhet	Milstolpe 2018	SEK	Slutmål 2023	SEK
2	3d-HF/Utgifter	EURO	11 565 644	97 035 753	46 262 578	388 143 029
2	3d-HF. Antal företag som får annat ekonomiskt stöd	Företag	0		60	
2	3d-HF. Antal företag som får annat ekonomiskt stöd än bidrag baserat på projekt som finansierar investeringar i portföljföretag	Antal	15		15	

Resultatindikatorer Holdingfond

Investeringsprioritering	Resultatindikator	Utgångsvärde MSEK	Målvärde 2023
3d – Holdingfond	Omsättning i SMF	1 589 965 (2011)	1 700 000
	Investeringsvolym i riskkapital	1 817 (2012)	1 950
	Investeringsvolym i privat riskkapital	1 032 (2012)	1120

Aktivitetsindikatorer Holdingfond

Investerings prioritering	Indikator	Målvärde
3d- Holdingfond	Antal företag som får stöd	60
	Antal företag som får annat ekonomiskt stöd än bidrag	60
	Privata investeringar som matchar offentligt stöd till små och medelstora företag (annat än bidrag) SEK	478 297 456

Beskrivning av typ av åtgärder:

Det övergripande syftet med insatserna inom investeringsprioriteringen är att främja tillkomsten av nya förvaltare inom VC-segmentet i Sverige. Insatsen bör stimulera ett intresse för segmentet bland institutionella placerare för att öka dynamiken och mångfalden på den privata venture-capitalmarknaden, förbättra långsiktig hållbar tillväxt och att små- och medelstora företags konkurrenskraft stärks.

I skuggan av framgångarna för den svenska buy-out marknaden har små fonder inriktade på venture-capital, som främst handlar om minoritetsinvesteringar i små- och medelstora företag i tillväxt, haft allt svårare

att prestera god riskjusterad avkastning och det har därmed blivit allt svårare för dessa fonder att få tillgång till kapital via större investerare. Effekten av detta är därmed att små- och medelstora företag i tillväxt i sin tur fått allt svårare att få tillgång till riskvillig finansiering. För denna typ av företag, som är under utveckling, är riskvilligt kapital i form av eget kapital många gånger ett avgörande finansieringsredskap.

Inom denna investeringsprioritering kommer därför stöd att ges till en insats som syftar till att öka dynamiken inom den privata VC-marknaden genom att möjliggöra för VC-förvaltare att investera kapital i tidig fas. Om nya VC-förvaltare, med individuella och relevanta erfarenheter, ges möjlighet att etablera sig på marknaden i tidig fas så bedöms detta öka dynamiken i branschen till fördel för små tillväxtföretag i behov av kapital och stöd för tillväxt. Syftet med insatsen är inte att enbart förse etablerade VC-fonder med nytt kapital utan att fler förvaltare med bra förutsättningar och erfarenheter ska gå in i VC-marknaden i tidig fas. Krav kommer att ställas på privat medfinansiering på fondnivå och med ambition och syfte att stimulera ett intresse för segmentet från institutionella placerare. Investeringsprioriteringen innebär därmed också att innovativa små- och medelstora företags tillgång till riskkapital via privata VC-fonder kommer att öka.

I samband med process för beviljande av projekt kommer en reglering av de horisontella kriterierna ingå.

Sammanfattningsvis kan det projekt som ryms inom denna investeringsprioritering inriktas på att i sin tur ha till uppgift att investera i nya och befintliga VC-fonder genom att selektera lämpliga gärna nya förvaltare som, utöver de grundläggande kriterier som följer av programdokumentet, bedöms uppfylla kriterier som fastställs av projektägaren. Fokus för förvaltarteamen ska vara att investera i små- och medelstora företag i tidiga faser i portföljbolagens utvecklingsfas.

Vägledande principer för projekturval

Syftet med projektet är att en holdingfond (projektet) ges möjlighet att selektera och investera i ett antal privat förvaltade VC-fonder där bl.a, nya förvaltarteamen på så sätt utför och förvaltar investeringar i tillväxtföretag och därmed bidrar med kapital såväl som med kompetens.

Urval kommer att göras av ett fondprojekt som i sin tur ges möjlighet att medfinansiera privata venture-capital fonder där kompetenser och erfarenheter skapar dynamik i VC-marknaden genom att t ex med nya förvaltarteamen får möjlighet att komma in i marknaden. Bedömningen är att det finns skäl att låta någon etablerad fond och några nya förvaltarteamen få förtroendet att förvalta offentligt VC-kapital. Urvalet kommer att baseras på utförarens bedömda möjlighet att finna nya lämpliga venture-capital fonder.

Holdingfonden: Den blivande förvaltaren av holdingfonden ska ha goda möjligheter att göra bedömningar för att selektera underfonder och behöver därför ha ett engagemang avseende fond-i-fond-relaterad verksamhet inriktad på VC-segmentet, och redovisa relevant erfarenhet inom

området, samhällsengagemang, samt förmåga att upprätta relevanta avtal med privata utförare av VC-verksamhet.

Underfonder: Förvaltaren av Holdingfonden ska hålla sig till följande principer i valet av privata VC-förvaltare (underfonder):

- Relevanta avkastningskrav ska kunna ställas på underfonderna
- Inriktning på insatser i tidig fas, t. ex. inkubatornära miljöer. Lämpliga beloppsintervall kan övervägas. Ett variabelt krav på privat medfinansiering i syfte att underlätta engagemang i särskilt tidig fas kan övervägas.
- Krav på privat medfinansiering i fonden.
- Ramar för incitament för personal i VC-fonderna. Krav på att förvaltarna själva investerar i fonden
- Krav på att förvaltarna har relevant erfarenhet och kompetens
- Beaktar en hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

Urvalskriterier

- **Privat kapital**
Projektet har förmåga att attrahera privat kapital utöver programbidraget
- **Organisatorisk kapacitet**
Stödmottagaren har organisatorisk kapacitet och erfarenhet av att styra, leda, genomföra och följa upp projektet på en rättsäker och ekonomiskt stabil grund

Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer

Investeringsprioritering 4b:

Att främja energieffektivitet och användning av förnybar energi i företag

Det särskilda målets id-nummer: 1

Det särskilda målets rubrik:

Ökad energieffektivisering i små och medelstora företag.

Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd:

Energieffektivisering har en central roll i omställningen till ett hållbart energisystem och den nationella energieffektiviseringspolitiken är baserad på generellt verkande styrmedel såsom energi- och koldioxidbeskattning och handel med utsläppsrätter. Utöver detta finns en uppsättning kompletterande selektiva styrmedel som avser att undanröja marknadsmisslyckanden och därmed banar väg för att realisera en lönsam energieffektiviseringspotential i olika sektorer.

Exempel på sådana styrmedel är teknikupphandling, marknadsintroduktion, nätverk, utbildning och information. Inom ramen för SET-planen håller en integrerad färdplan på att tas fram, vilken tydligare framhåller behovet av insatser på energieffektiviseringsområdet.

Det är känt att energieffektiviseringsåtgärder inte blir genomförda i den takt som förväntats, inte ens de privatekonomiskt lönsamma åtgärderna blir till fullo åtgärdade. Det beror på att det finns hinder för energieffektivisering. Ett sådant hinder är till exempel att många företag saknar kunskap om potentialer, teknik och verktyg för energieffektivisering. Små och medelstora företag saknar ofta energiexpertis och är känsliga för den administrativa bördan som vissa åtgärder medför.

Ett annat hinder är att företagen inte har ekonomiska och/eller tidsmässiga resurser att avsätta till energieffektiviseringsarbetet eller att de upplever att åtgärder medför en risk för produktionsstörningar. I det senare fallet kan den upplevda risken minskas genom att företagen får möjlighet att diskutera energieffektivisering med andra företag i liknande situation och därmed kan lära av varandra, inom t ex nätverk.

Insatserna inom programmet stimulerar användandet av och efterfrågan på energieffektiva tjänster och produkter. Syftet är att få näringslivet, specifikt SME, att energieffektivisera sin verksamhet och därmed bidra till energiintensitetsmålet. Åtgärderna inbegriper stöd till nätverk samt innovations- och teknikupphandling. Små och medelstora företag i alla

sektorer stimuleras att genomföra energieffektiviseringsåtgärder, vilket samtidigt bidrar till att utveckla en sektor som bidrar till hållbar tillväxt och sysselsättning, genom att efterfrågan på sådana produkter ökar. För att lyckas med satsningarna på energieffektivisering behöver små och medelstora företag arbeta i takt med den internationella utvecklingen på området, inte minst inom

Östersjöområdet för att bidra till EU:s strategi för Östersjöregionens genomförande.

Mot bakgrund av detta kommer de insatser som genomförs under investeringsprioritering 1 att vara inriktade på att bidra till det specifika målet: Ökad energieffektivisering i små och medelstora företag.

Insatserna riktas till företag i alla sektorer, men mätningen av målet kommer att begränsas till industriföretag, då det är för denna grupp det mest ändamålsenliga statistiska underlaget finns.

Milstolpar för resultatramverket Energieffektivisering

I.O	Indikator/steg	Mätenhet	Milstolpe 2018	SEK	Slutmål 2023	SEK
	4b – Utgifter Energieffektivisering	EURO	23 268 531	195 222 975	77 561 770	650 743 250
3	4b – Energieffektivisering. Antal företag som får annat ekonomiskt stöd än bidrag.	Företag	0		50	
3	4b – Energieffektivisering. Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt.	Företag	350		1 400	

Resultatindikatorer Energieffektivisering

Investeringsprioritering	Resultatindikator	Utgångsvärde 2011	Målvärde 2023
4b – Energieffektivisering	Slutlig energianvändning per förädlingsvärde för små- och medelstora industriföretag. MWh per MSEK	79,2	71,3

Aktivitetsindikatorer Energieffektivisering

Investeringsprioritering	Indikator	Målvärde 2023
4b- Energieffektivisering	Antal företag som får stöd	1 540
	Antal företag som får bidrag	140
	Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt	1 400
	Privata investeringar som matchar offentligt stöd till företag (bidrag)	25 170 000

Beskrivning av typ av åtgärder:

En nationell insats för energieffektivisering i små och medelstora företag fungerar som ett komplement till liknande insatser inom de regionala regionalfondsprogrammen genom att möjliggöra satsningar som korsar administrativa gränser. Insatser kommer därför att göras för samverkan mellan insatser inom olika regionala program eller mellan dessa och insatser av nationella myndigheter. Likartade satsningar på regional och nationell nivå ska koordineras. Det är även av stor vikt att stöd erbjuds företag oberoende av vilken region de finns i. De horisontella kriterierna för hållbarhet såsom miljö, jämställdhet, mångfald och integration är grundläggande för samtliga samverkansprojekt och dess aktörer.

Företagsnätverk för energieffektivisering

För att uppnå investeringsprioriteringens specifika mål kan stöd ges till att driva energieffektivisering i små- och medelstora företag, t.ex. i form av företagsnätverk som är nationella, regionala eller branschvisa. Det nationella energikartläggningsstödet [2] är ett nationellt styrmedel och ska medfinansieras av medel från programmet. Vid en förlängning kan företagsnätverk för energieffektivisering vara ett komplement till stödet, finansierat genom det nationella regionalfondsprogrammet. Nationella, regionala och branschvisa företagsnätverk fungerar som ett forum där företagsrepresentanter kan träffas för att diskutera energieffektivisering.

Genom nätverken kan företagen erbjudas mer av ett processtöd än genom isolerade stöd till en kartläggning genom energikartläggningscheckarna. Denna utformning syftar till att undanröja hinder för energieffektivisering såsom tidsbrist, kunskapsbrist och upplevd risk hos företagen. Nätverken är en möjlighet att adressera fler transaktionskostnader samtidigt och förstärka företagens systematiska och mer långsiktiga arbete. Till nätverken kan man knyta olika verktyg och stöd för att underlätta energieffektiviseringsarbetet för företagen.

Insatserna ska främja samordning mellan regionala och nationella insatser och olika nätverk samt kunskaps- och erfarenhetspridning. De ska även avse utveckling av statistik, förstudier, uppföljning och utvärdering. Dessa insatser kan utföras både i nätverk och av enskilda aktörer i samverkan.

Exempel på verktyg och stöd:

- Energikartläggningscheckar.
- Investeringsstöd för att företagen ska ges ett direkt incitament att kunna genomföra energieffektiva åtgärder.
- Administrativa underlättande funktioner, så att deltagande företag kan få stöd vid exempelvis ansökan och rapportering av energikartläggningsstödet.
- Samordning för att undvika dubblering.
- Expertis och kunskap om energieffektivisering inom nätverkets specifika område.
- Processtöd för att driva nätverk på olika och mellan olika geografiska nivåer.

Nätverk för innovations- och teknikupphandling

Nätverk kan även användas för att genomföra innovations- och teknikupphandlingar. Då inriktas nätverket på att utveckla eller ta fram en specifik teknik, tjänst eller produkt som de i nätverket ingående företagen sedan kan använda sig av och implementera i sin verksamhet. Ett företagsnätverk (enligt ovan) kan utvecklas till att bli ett upphandlande nätverk. Att stärka kopplingen mellan nationella och/eller branschvisa nätverk och regionala nätverk är i sammanhanget viktigt.

Behovet av att ta fram nya hållbara produkter samt att stimulera efterfrågan på dessa är stort. Upphandling kan vara ett redskap för att skapa och tillgängliggöra energieffektiva tjänster och produkter på marknaden. Det kan även vara en del i ledet i att stötta energieffektivisering i företag.

Samverkan, utveckling och spridning av resultat

Det finns ett stort behov av att ta tillvara och sprida resultat och erfarenheter från avslutade, pågående och kommande projekt för energieffektivisering på internationell, nationell, regional och kommunal nivå. Det nationella programmet kommer att spela en viktig roll för att finansiera sådana projekt. Fler angelägna åtgärder som kan finansieras är utveckling av data och statistik inom energieffektivisering samt utvärdering och uppföljning av projekt och spridning av resultat. Den internationella dimensionen är också viktig, dels för att utmaningar på energiområdet inte stannar vid nationella gränser, och dels för att utvecklingen av konkurrenskraftiga lösningar och arbetssätt gagnas av internationella utblickar.

Alla projekt som beviljas ska om möjligt ha samverkan som en delkomponent i projektet, i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter. Det kan t.ex. handla om att på regional och nationellt nivå koppla ihop innovations- och teknikupphandlingsinsatser med energieffektiviseringsinsatser. Huvudsakliga målgrupper är små- och medelstora företag samt privata och offentliga aktörer som kan stödja företagsnätverk. Typ av stödmottagare inom investeringsprioriteringen är huvudsakligen nationella myndigheter samt andra offentliga och privata aktörer.

Aktiviter för stärkt strategisk lärande och processtöd inom insatsområde 3

Det nationella programmet ska främja ett samarbete mellan regioner med olika förutsättningar och styrkeområden. Det finns även ett behov en lärandeplattform för samverkan mellan nationell och regional nivå för att uppnå synergier. Detta kan t ex handla om samordning mellan regionala insatser eller framtagande av regionalt jämförbar statistik och analysunderlag. Satsningar inom energi är speciellt utpekade i programperioden, både i det nationella och i de regionala programmen.

Inom ramen för insatsområde 3 finns även möjligheten att aktiviteter av processtödande karaktär inbegrips. Dessa bör i första hand vara riktade till de åtta regionala strukturfondsprogrammets insatser. Inom dessa aktiviteter kommer nationell kunskap och stöd erbjudas aktörer som arbetar med regionalfondsprojekt inom samtliga investeringsprioriteringar inom tematiskt mål 4. Processtödande aktiviteter är tänkt att bl.a.

bidra till en samordning mellan regioner och mellan den nationella och regionala nivån för att bl.a. undvika överlappningar. Detta kommer på ett tydligt sätt vara kopplat till programmens gemensamma utvärderingsansats.

Processtödande aktiviteter kan verka över geografiska och administrativa gränser. Det ska utformas som ett nationellt kompetens- och metodstöd där bland andra Energimyndigheten och Tillväxtverket ingår. Maximalt två procent av insatsområdets medel får gå till detta arbete.

Typer av stödmottagare avseende processtödet är offentliga myndigheter som i det nationella programmet arbetar med området, vilket framförallt är Tillväxtverket, Vinnova och Energimyndigheten.

Vägledande principer för projekturval

Samverkan i genomförandet av projekt kan bidra till ökad effektivitet, och synergier i de insatser som görs. Vikten av samarbete i projektgenomförandet har också lyfts fram i följeforskningen av programperioden 2007-2013[2]. Ett antal urvalsprinciper adresserar därför projektens samverkansytor och det mervärde samverkan kan skapa i förhållande till projektens inriktning.

Det nationella regionalfondsprogrammet kan stödja regionöverskridande aktiviteter. Programmet bidrar därmed till ett mervärde i de aktiviteter som genomförs i de regionala strukturfondsprogrammen. Det är också viktigt att projekten med finansiering från det nationella programmet har en god regional kännedom och kan verka kompletterande i förhållande till de energieffektiviseringsinsatser som pågår i de för projekten aktuella programområdena.

Insatserna inom investeringsprioriteringen ska riktas till små och medelstora företag. För att insatserna ska vara attraktiva är det därför av vikt att projektens aktiviteter har utformats med förankring i näringslivets behov och har en tydlig affärsmässig relevans för målgrupperna. Vikten av detta förstärks ytterligare av slutsatsen från följeforskningen i föregående programperiod där näringslivets och företagens medverkan inte var så framträdande i genomförandet som man önskat[3].

För att nå goda resultat vad gäller energieffektivisering är det vidare av vikt att projekten kan påvisa god kunskap inom området och en förmåga att värdera lösningars potentiella energieffektiviseringsvinst.

Det är önskvärt att insatserna inom investeringsprioriteringen i möjligaste mån genomförs inom ramen för befintliga strukturer, organisationer och nätverk. Dels för att undvika att bygga upp parallella strukturer, dels för att nyttja den organisatoriska kapacitet som redan finns på plats. Vad gäller nätverk är erfarenheten från tidigare insatser dessutom att det tar lång tid att bygga upp de förtroenderelationer som krävs för att det ska fungera väl.

Projekten inom insatsområde 3 bör även bidra till internationalisering, exempelvis inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. Vid projekturvalet kommer därför den internationella dimensionen i projektgenomförandet att värderas.

Följande principer kommer sammanfattningsvis att vara vägledande för projekturval inom investeringsprioriteringen, med hänsyn tagen till de enskilda projektens syfte och karaktär:

- Förankring i näringslivets behov och affärsmässig relevans för målgrupperna.
- Förmåga att bedöma potentiell energieffektiviseringsvinst samt marknadspotential och/eller investeringens lönsamhet.
- Organisatorisk kapacitet och projektledarens erfarenheter och kunskaper från tidigare insatser på området.
- Bidra till samordning och synergier med insatser inom de regionala programmen.
- God regional kännedom och analys av hur tänkta aktiviteter verkar kompletterande i förhållande till energieffektiviseringsinsatser i de aktuella regionala programområdena.
- Erfarenheter och kunskaper från tidigare insatser på området bör tillvaratas.
- Internationell dimension, exempelvis inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen.
- Beaktar en hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

Urvalskriterier

- **Långsiktighet**
Projektet bidrar till att stödja en långsiktig utveckling i enlighet med programmets mål. Bedömningen av långsiktigheten görs utifrån hur stödmottagaren avser arbeta med spridning och implementering av projektets resultat och effekter.
- **Näringslivets medverkan**
Projektet involverar och skapar nytta och utvecklingsmöjligheter för näringslivet
- **Samverkan**
Projektet bidrar till ökad samverkan genom att projektet kopplar samman insatser regionalt, regionalt-nationellt eller mellan sektorer
- **Organisatorisk kapacitet**
Stödmottagaren har organisatorisk kapacitet och erfarenhet av att styra, leda, genomföra och följa upp projektet på en rättsäker och ekonomiskt stabil grund

Investeringsprioritering 4f:

Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik

Det särskilda målets id-nummer: 1

Det särskilda målets rubrik:

Ökad tillgång till riskkapital för den primära målgruppen

Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd:

Den övergripande målsättningen är att inom ramen för denna investeringsprioritering bidra till genomförandet av insatser som leder till att utbudet av privat och offentligt riskkapital i tidiga faser stärks inom områden relaterade till klimat, förnybar energi och energieffektivisering och bidrar till en koldioxidsnål ekonomi. Den primära målgruppen för insatserna inom investeringsprioriteringen är små och medelstora företag i huvudsakligen tidig fas med stor tillväxtpotential, och som arbetar med innovativa tjänster såväl som produkter som har en direkt eller indirekt klimatgasreducerande effekt. Detta bidrar till ökad spridning och anammade av tjänster och teknik som stödjer övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Föreslagna insatser ska dra nytta av kunskapsuppbyggnad från tidigare insatser på området samtidigt som befintliga strukturer används i möjlig mån, både vad gäller sektorskompetens och operativ kompetens inom riskkapitalområdet.

Milstolpar för resultatramverket Grön Fond

I.O	Indikator/steg	Mätenhet	Milstolpe 2018	SEK	Slutmål 2023	SEK
	4f – Utgifter Grön Fond	EURO	23 268 531	195 222 975	77 561 770	650 743 250
3	4f. Grön Fond. Antal företag som får annat ekonomiskt stöd än bidrag baserat på projekt som finansierar investeringar i portföljföretag	Antal	10			

Resultatindikatorer Grön Fond

Investeringsprioritering	Resultatindikator	Utgångsvärd 2012	Målvärde 2023
4f – Grön Fond	Omsättning i små och medelstora, miljöföretag	61 504,00	68 227,00
	Investeringsvolym i riskkapital inom energi och miljöteknik	79	230

Aktivitetsindikatorer Grön Fond

Investeringsprioritering	Indikator	Målvärde 2023
4f – Grön Fond	Antal företag som får stöd	50
	Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt	50
	Privata investeringar som matcher offentligt stöd till företag (bidrag)	533 872 480

Beskrivning av typ av åtgärder:

Det övergripande syftet med insatserna inom investeringsprioriteringen är att förstärka möjligheten för en framgångsrik marknadsetablering av produkter och tjänster som bidrar till minskad klimatpåverkan.

Det beskrivs under insatsområde 2 att det finns en generell avsaknad av riskvilligt kapital i tidiga utvecklingsfaser inom olika branscher. Bristen på kapital är dock markant tydligare i branscher där investerare inom venture capital ser större risker, bland annat beroende på en kapitalintensiv produktutveckling eller långa ledtider innan en försäljning kan ta fart. Ett sådant område är miljösektorn och särskilt när det gäller förnybar energi och energieffektivisering, med produkter som bidrar till minskad klimatpåverkan. Behovet av nyutvecklade produkter och tjänster för att skapa en hållbar utveckling som möter nationella energi- och klimatrelaterade mål betonar en akut brist på riskvilligt kapital inom sektorn. Inom energitekniksektorn finns särskilda inträdesbarriärer som innebär att kapitalbristen där blivit större än i andra sektorer. Specifika barriärer som identifierats inom sektorn är: större kapitalbehov på grund av längre kommersialiseringsprocess, bolagen är oftast svåranalyserade avseende teknisk verifiering eller kundnytta, bristande branschkompetens hos investerare samt svårigheten i att bedöma risken för förändringar i styrmedelsbaserad efterfrågan[2]. Till detta ska läggas att den traditionella modellen för privata VC investeringar innebär en investeringshorisont på 3-7 år, som stämmer dåligt överens med miljö- och energitekniksektorn där kommersialiseringsprocessen typiskt tar dubbelt så lång tid. Sammantaget pekar detta på att det finns ett behov för marknadskompletterande åtgärder inom området.

Staten och andra offentliga aktörer har i Sverige en viktig roll att fylla för kapitalförsörjningen i faser där marknaden inte fungerar fullt ut. Totalt sett har kapitalförsörjningen till små och medelstora företag förstärkts genom bl.a. utlåning via Almi, etablerandet av Almi Invest och genom bildandet av nya riskkapitalaktörer som Inlandsinnovation AB och Fouriertransform AB. För att bidra till klimatrelaterade målsättningar i Sverige och internationellt, behövs satsningar för att förbättra möjligheten till framgångsrik marknadsetablering av produkter och tjänster som bidrar till minskad klimatpåverkan. Ett syfte med insatsen är därför att affärsmässiga investeringar som bidrar till klimatrelaterade målsättningar ska kunna genomföras.

Sammanfattningsvis ska det projekt som ryms inom denna investeringsprioritering bidra till prioriteringens mål genom att vara inriktat på investeringar i bolag i tidig fas, med produkter och tjänster som bidrar till minskad klimatpåverkan.

Insatsen bör utformas så att en förstärkande effekt skapas, dels genom en förbättrad möjlighet till kapitalförsörjning, men även genom att kompetens och erfarenhet kan förmedlas till målgruppen. Den kompetens som bör kunna tillföras företag i målgruppen är framför allt affärsmässighet, god förståelse för energisystemet, utvecklingspotential för teknik med energi- och klimatrelevans samt grund för internationalisering. Som typ av stödmottagare i denna satsning är en aktör inom, eller med anknytning till, befintlig struktur för insatser som riktar sig till bl.a. små- och medelstora företag och som inte enbart verkar på en regional nivå.

I samband med process för beviljande av projekt kommer en reglering av de horisontella kriterierna ingå.

Vägledande principer för projekturval

Urval kommer att göras av ett projekt som syftar till att det etableras en riskkapitalfond vars verksamhet bidrar till att investeringar genomförs i företag i den primära målgruppen för investeringsprioriteringen. Projektförslaget bör vara utformat på ett sådant sätt att befintliga strukturer utnyttjas, samt att en långsiktigt stabil grund för fondverksamheten säkerställs. Urvalet kommer att baseras på utförarens bedömda möjlighet att finna lämpliga investeringsobjekt inom investeringsprioriteringen samt utifrån följande principer:

- Medfinansiering är säkerställd vid projektstart.
- Expertkompetens inom affärsutveckling och nationell finansiering relaterat till klimatfrågor, teknikområdet energieffektivisering samt förnybar energi.
- Erfarenhet från kommersialisering och internationalisering inom investeringsprioriteringen.
- Operativ kompetens från ägarkapitalinvesteringar i tidiga faser.
- Track-record beträffande tidigare finansiering inom investeringsprioriteringen.
- Inriktning på företag med kundnytta och stor framtida kommersiell potential.
- Samfinansiering med privat kapital i varje enskild investering.
- Inriktning på direktinvesteringar i tidiga faser, alternativt med möjlighet till indirekta investeringar via t.ex. mindre sektorsinriktade investeringsfonder.
- Relevanta avkastningskrav.
- Uppfyller legala krav som följer med uppgiften att förvalta offentliga medel.
- Beaktar en hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

Urvalskriterier

- **Privat kapital**
Projektet har förmåga att attrahera privat kapital utöver programbidraget
- **Organisatorisk kapacitet**
Stödmottagaren har organisatorisk kapacitet och erfarenhet av att styra, leda, genomföra och följa upp projektet på en rättsäker och ekonomiskt stabil grund

**Tillväxtverket arbetar för att
stärka företagens konkurrenskraft.**

Tillväxtverket

Tillväxtverket har i uppdrag att förvalta tio av programmen inom Europeiska regionala utvecklingsfonden i Sverige. Det innebär bland annat att informera om programmen, bereda ansökningar och betala ut EU-medel.

Tillväxtverkets finns på nio orter i Sverige. Enheten som ansvarar för Nationella regionalfondsprogrammet finns i Stockholm.

Mer information

Läs mer om det Nationella regionalfondsprogrammet på eu.tillvaxtverket.se

Vår adress är:

Tillväxtverket
Nationella regionalfondsprogrammet
(Götgatan 74)
Box 4044, 102 61 Stockholm

E-post till programkontoret:

nationella.regionalfondsprogrammet@tillvaxtverket.se